ולא עירבו אם יש לפניהם דקה ארבעה אינה אוסרת ואם לאו אוסרת הכא במאי עסקינן בדלא גבוה מרפסת עשרה ואי לא גבוה מרפסת עשרה כי קא עביד דקה מאי הוי במגופפת עד עשר אמות דכיון דעביד דקה איסתלוקי איסתלוק ליה מהכא אמר רב יהודה אמר שמואל [א]כותל שרצפה בסולמות אפילו ביתר מעשר תורת מחיצה עליו רמי ליה רב ברונא לרב יהודה במעצרתא דבי רב חנינא מי אמר שמואל תורת מחיצה עליו והאמר רב נחמן אמר שמואל אנשי מרפסת ואנשי חצר ששכחו ולא עירבו אם יש לפניה דקה ארבעה אינה אוסרת ואם לאו אוסרת הכא במאי עסקינן דלא גבוה מרפסת עשרה ואי לא גבוה מרפסת עשרה כי עביד דקה מאי הוי במגופפת עד עשר אמות דכיון דעביד דקה איסתלוקי איסתלק מהכא הנהו בני קקונאי דאתי לקמיה דרב יוסף אמרו ליה הב לן גברא דליערב לן מאתין א"ל לאביי זיל ערב להו וחזי דלא מצווח' עלה בבי מדרשא אזל חזא להנהו בתי דפתיחי לנהרא אמר הני להוי שיור למתא הדר אמר אין מערבין את כולה תנן [מכלל] דאי בעי לעירובי מצי מערבי אלא איעביד להו כווי דאי בעו לעירובי דרך חלונות מצו מערבי הדר אמר לא בעי דהא רבה בר אבוה מערב לה לכולה מחוזא ערסייתא ערסייתא משום פירא דבי תורי דכל חד וחד הוי שיור לחבריה ואע"ג דאי בעו לערובי בהדי הדדי לא מצו מערבי הדר אמר לא דמי התם אי בעי לערובי דרך גגות והני לא מערבי הילכך נעבדן כווי הדר אמר כווי נמי לא בעי דההוא בי תיבנא דהו"ל למר בר פופידתא מפומבדיתא ושויה שיור לפומבדיתא אמר היינו דאמר לי מר חזי דלא מצווחת עלה בבי מדרשא: אלא א"כ עשה חוצה לה כעיר חדשה: תניא א"ר יהודה עיר אחת היתה ביהודה וחדשה שמה והיו בה נ' דיורים אנשים ונשים וטף ובה היו משערים חכמים והיא היתה שיור איבעיא להו חדשה מהו חדשה כי היכי דאיהי הויא שיור לגדולה גדולה נמי הויא שיור לקטנה אלא כעין חדשה מהו רב הונא ורב יהודה חד אמר בעיא שיור וחד אמר לא בעיא שיור: ר"ש אומר ג' חצירות וכו': אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר"ש רבי יצחק אמר אפי' בית אחד וחצר אחת חצר אחת ס"ד אלא אימא בית אחד בחצר אחת אמר ליה אביי לרב יוסף הא דרבי יצחק גמרא או סברא אמר ליה מאי נפקא לן מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא: **מתני'** מי שהיה במזרח ואמר לבנו ערב לי במערב ואמר לבנו ערב לי במזרח אם יש הימנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מכאן מותר לביתו ואסור לעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מכאן אסור לביתו ומותר לעירובו הנותן את עירובו בעיבורה של עיר לא עשה ולא כלום נתנו חוץ לתחום אפילו אמה אחת

מה

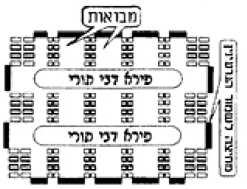

ולא עירבו. בני מרפסת עם בני חצר אלא אלו לבדן ואלו לבדן: **אם יש לפניהם.** לפני המרפסת לרגלי הכבש בתחלת עלייתה: **דקה.** פתח קטן גובה ארבעה אין אוסרין בני מרפסת על בני החצר דהא איסתלק להו: **ואם לאו אוסרת.** אלמא תורת פתח עליו ואפילו לחומרא: **בדלא גבוה י'.** דליכא למימר תורת מחילה עליה: **כי עביד דקה לפניה מאי הוי.** הרי כל המרפסת סביבותיה נמוכה ופתוחה לחצר והרי הן כשתי חצירות שאין כותל ביניהן: **מגופפת.** מוקפת מחילה סביב אלא שנשאר לפניה י' אמות כדין פתח בלא היקף דאי עבוד התם דקה סלוק נפשייהו ואי לא ע"כ לחומרא נמי פתח הוא הואיל דלא גבוה י': **שרלפו.** זקף סולם אצל סולם: **תורת מחילה עליו.** ואין מבטלין המחילה למהוי כנפרץ הכותל יותר מעשר דאמר לקמן מערבין אחד ואין מערבין שנים אלא רצו אחד מערבין ולקולא והוי כפתח רצו שניהם מערבין דלחומרא לא אמרינן דליבטליה למחילה דכל בעירובין להקל: **ומי אמר שמואל.** דלא מבטלא סולם למחילה לחומרא: **ואם לאו אוסרת.** אלמא אע"ג דגבוה מרפסת י' אתי סולם ומבטיל ליה: **בדלא גבוה כו'.** דבלא סולם נמי בטלה: **דליערב מאתין.** ועיר של רבים ונעשית של יחיד הואי ובעיא שיור: **דפתיחי לנהרא.** פתחיהן אחורי העיר לנהר ולא היה להם פתח פתוח לעיר: **דאי בעו לערובי.** הנך דמשיירי מלו מערבי: **איעביד להו כווי.** חלונות שיש בהן ד' על ד' לצד העיר דאי בעו הוו מלו מערבי ולעבדינהו שיור למתא דלא ליערבו בהדיהו: **ערסייתא ערסייתא.** שכונות שכונות ולא היו מערבין כל העיר כאחת: **פירא דבי תורי.** גומא גדולה שמלניעים שם גרעיני תמרים למאכל בהמה והיו אותן גומות מבדילות בין השכונות מתחת ובכל שכונה היו מבואות הרבה ומערבין יחד ולא היו מתקנין לה לחיים משום דעיר של רבים ונעשית של יחיד הויא וכל חד וחד הוי שיור לחבריה דאי לא הוי שיור היכי מלו לערבי מבואות הרבה שבכל שכונה יחד בכל(ה) עיר של רבים ונעשית של יחיד כל חד וחד באנפי נפשיה בעו עירובי ובעי לחי וקורה ככל עיירות של רבים: **ואף על גב דאי בעו לעירובי לא מלו מערבי.** משום פירא דמפסיק ואין יכולין להלך משכונה לשכונה והוי (א) חריץ שבין שתי חצירות דאמרינן לקמן (דף עח:) מערבין שנים ואין מערבין אחד: **דרך גגות.** שהיו להם דיוטאות עוברות מגגי שכונה זו לגגי שכונה זו: **דהכוא בי תבנא כו'.** ואמרינן לקמן הלכה כר"ש דלא בעי כ' דיורין לשיור: **וכה שיערו חכמים.** שיורי עיירות והיא עצמה היתה שיור לעיר גדולה הסמוכה לה: **חדשה מהו.** לעירובי באנפה נפשה כולה בלא שיור: **כעין חדשה.** עיר קטנה אחרת של כ' דיורין ואינה סמוכה לגדולה: **חצר אחת ס"ד.** חצר בלא בית מי הוי דירה: **בית אחד בחצר אחת.** חצר ובית לתוכה סגי להיות שיור: **מתני' מי שהיה במזרח.** בשדה וקדש עליו שם היום: **ואמר לבנו.** לערב מבעוד יום למערב: **ולעירובו יותר מכאן.** שנתן לו העירוב מביתו והלאה: **מותר לביתו.** לדין ביתו כלומר למנות שביתתו מביתו כאילו לא עירב: **ואסור לעירובו.** לדין עירובו למנות שביתתו מעירובו דכיון דקידש עליו היום רחוק מעירובו יותר מאלפים נמצא שאינו יכול להלך וליטלו שהרי אין עירובו קונה לו אלא אלפים לכל רוח וכיון דאינו עירוב הוי ליה שביתתו בביתו שהרי בתחום ביתו הוה. ואע"ג דאוקמי' בשילהי מי שהוציאוהו(ו) דאי מוקמת ליה באידך גיסא דאילן קם ליה כו' אלמא אמר שביתתי רחוק מאלפים ה"ז לא יזוז ממקומו הני מילי בבא בדרך דכיון דבמקום פלוני לא יכול לקנות דרחוק מאלפים הוה ובמקום רגליו לא הוה ניחא ליה דליקני ליה אין לו שביתה כלל לפיכך לא יזוז ממקומו אבל בעומד בביתו ועירב במקום שאינו עירוב יש לו שביתה בביתו דמסתמא בביתו ניחא ליה למיקני כשאין עירובו עירוב כדתנן בפרק בכל מערבין (לעיל דף לה.) גבי נתגלגל חוץ לתחום ספק מבעוד יום ספק משחשיכה ה"ז חמר גמל ולא קתני לא יזוז ממקומו שמעינן מינה דאם אינו עירוב יש לו שביתה בביתו: **אסור לביתו.** לדין ביתו למנות מביתו אלפים לכל רוח: **בעיבורה של עיר.** באחד מן הבתים העומדין בתוך שבעים אמה ושירים: **לא עשה ולא כלום.** שהרי בלא עירוב נמי יש לו מן העיר אלפים לכל רוח וכל העיר לו כארבע אמות: **נתנו חוץ לתחום.** מפרש בגמרא (ע"ב) חוץ לעיבורה של עיר:

מה

דליערב לן מאתין. מה שפי' בקונט' דעיר של רבים ונעשית של יחיד הואי לא בא לאפוקי והרי היא של רבים אלא לאפוקי של יחיד ונעשית של רבים: **ושויה** שיור לפומבדיתא. כהדי שיור דג' חצירות של שני בתים בעינן והלכה כר"ש: **היינו דאמר** (ליה) חזי דלא מצווחא. שאם היה מוקיקם לעשות כווי על חנם היו סותרין את בתיהם: **וחדשה** שמה. בספר יהושע (טו) היא כתובה בנחלת יהודה: **גמרא.** שהיה לו קבלה משום תנא או סברא שמסברא היה אומר שכן נראה אף על פי שאין שום תנא סובר כן ולא לפסוק הלכה בא אלא שכן היו דברים נראים וקאמר מאי נפקא לן מינה כלומר הא פסקינן לעיל כרבי שמעון ומשני גמרא גמור כו' מ"מ יש לנו לחקור ולידע אם גמרא או סברא:

כאן

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פ"ה מהל' עירובין הלכה כב סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח סי' שנב סעיף ב:
מט ב טוש"ע שם סעיף ג:
נ ג טוש"ע שם סעיף א:
נא ד טוש"ע שם סעיף ז:
נב ה טוש"ע שם סעיף ח:
נג ו מיי' פ"ו מהלכות עירובין הלכה ד טוש"ע א"ח סי' תיא:
נד ז מיי' שם הלכה ה טוש"ע א"ח סי' תח סעיף ג:

רבינו חננאל

ולא עירבו אם יש לפניה דקה ארבעה אינה אוסרת. ודחינן הכא במאי עסקינן בדלא גביהא עשרה. אי הכי כי עביד דקה מאי הוי. ופרקינן במגופפת, פירוש מוקפת כמו מעקה עד עשר אמות כיון דעבוד בה דקה סלוקי מסלקי בני מרפסת נפשיהו מהתם. אמר רב יהודה אמר שמואל כותל שרצפו בסולמות אפילו ביתר מעשר תורת מחיצה עליו. ואקשינן ומי אמר שמואל הכי והא אמר רב נחמן אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו כו'. פי' הא דאמר שמואל כותל שבין שתי חצירות שרצפו בסולמות ביתר מי' אמות במשכא, שיכולין י' בני אדם באחד לעלות ולירד כאחד, לא חיישינן לסולמות הללו אלא תורת מחיצה שם. ההוא בני קקונאי דאמרו לרב יוסף הב לן גברא דמערב לן. וא"ל לאביי זיל עריב להו. אזל חזא להנהו (והנך) [בתין] דלא פתיחי (במתא) [למתא] ולא מצו מערבי לא הוי שיור. אלא אעביד להו חלונות בהדי מתא דאי בעו מערבי דרך חלונות. דהא רבה בר אבוה מערב לכולא מחוזא ערסתא ערסתא. פי' שכונות שכונות משום בריא (דכי) [דבי] תורי דהוה מפסקא בינייהו, כל ערסתא הוי שיור לאחריתי. ואע"ג (מאי) [דאי] בעי לערובי לא מצי לערובי. [הדר] אמר ההם אי בעי לאערובי] דרך גגות מצו מערבי, הכא לא מצו מערבי אלא דרך חלונות. ולא היא דהא ההוא בי תיבנא דהוה ליה למר בר פומבדיתא והוא הוה שיור לכולא מתא. אמר אביי היינו דאמר לי רב יוסף זיל עריב להו וחזי (מאי צוות עלי) [דלא צווחת עלה] בבי מדרשא. תניא א"ר יהודה עיר אחת היתה ביהודה וחדשה היה שמה והיו בה נ' דיורין אנשים ונשים וטף, ובה היו משערין חכמים והיתה שיור. ומיבעיא לן כי היכי דהוי היא שיור לגדולה, גדולה נמי הוי שיור לדידה ומערבין לה, או [לא]. רב הונא ורב יהודה חד אמר הויא שיור וחד אמר לא הויא שיור. ר' שמעון אומר שלש חצירות כו'. אמרי' משמיה דרב הלכה כר' שמעון. רבי יצחק אמר אפילו בית אחד בחצר אחד הוי שיור, והא דר' יצחק גמרא היא. מתני' מי שהיה במזרח ואמר לבנו לערב כו'.

מסורת הש"ס

א) [ע"ז עד:], ב) לעיל כו., ג) [לעיל מו: מט:], ד) [שבת קי: וש"נ], ה) כש"א: כתורת, ו) [לעיל כ:], ז) [נ"ל לי].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואע"ג כו' לשכונה והוי כחריץ:

מוסף רש"י

ערסייתא ערסייתא. שכונות שכונות לבד ובכל שכונה היו מבואות הרבה ולא התיר את העיר כולה ביחד, ואע"פ שהיתה עיר קטנה שאין נכנסין בה ששים רבוא, ותנן לקמן (נט.) עיר של יחיד מערבין את כולה, והיינו של יחיד, שאינה דומה לדגלי מדבר של ששים ריבוא (לעיל כב.). משום פירא דבי תורי. שוחה עמוקה היתה בין שכונה לשכונה ושם היו מניחין גרעיני תמרים לאכול השוורים והעיר אין לה חומה ומבואות של בתי השכונות מפולשים ועשו מחילות לראשי המבואות לכל צד שחוץ לעיר להשתמר הגרעינין ולא חשיב ליה מחילה לצרף את המבואות ולעשות העיר אחת ואע"פ שמחילה של קיימא היתה, פירא, שוחה, כמו (תענית כב.) פירא דכורי (לעיל כב.). גמרא גמור וזמורתא תהא. אומר השמועה כזמירה בעלמא (שבת קו.) משל שוטים הוא כמו (ב"מ ח:) ונון וזבין תגרי איקרי, כך גמרא גמור, אומר לתלמיד שוטה למוד כן אמת כן שבוש ויהא לך לזמר ושיר (ביצה כד.).